

- Bir iş, grup veya kurumda bir kimsenin üstüne düşen göreve **rol** denir.
- İnsanlar, hayatları boyunca içinde bulundukları grup ve kurumlarda çeşitli roller üstlenirler.

İnsanlar, aynı anda birden fazla rol üstlenebilirler.

- 6. sınıfa giden bir öğrenci; ailede çocuk, okulda sınıf başkanı, oyun grubunda oyuncu, toplu taşıma aracında yolcu, markette müşteri gibi farklı roller üstlenebilir.

- **Aile**, bireyin içinde yer aldığı ilk sosyal kurumdur. Daha sonra birey; akraba, arkadaş çevresi ve okul gibi farklı sosyal gruplarda yer alarak çeşitli roller üstlenir. Kısacası yaşa ve zamanın ilerleyişine bağlı olarak bu gruplarda farklı roller edinilir.
- Rollerin bir kısmına doğuştan (evlat, kardeş, vatandaşlık vb...) sahip olunurken, bir kısmına sonradan (öğrenci, müşteri, sınıf başkanı) sahip olunur.

- Bazı roller, hayatımız boyunca devam ederken bazıları zaman içerisinde değişebilmektedir.
- Rollerimiz, bize bazı hak ve sorumluluklar yükler.
- Gelecekte yaşamımız boyunca farklı sosyal gruplara katılabiliriz.
- Meslek sahibi olduğumuzda iş arkadaşlarımızla bir grup oluştururuz.
- Bir derneğe, kulübe veya gönüllü gruba üye olabiliriz. Bu gruplarda lider, üye, sorumlu kişi gibi roller üstlenebiliriz.
- Rollerimiz, grubun amaçlarına katkı sağlamak için önemlidir.
- Sorumluluklarımızı yerine getirerek grup içinde uyumlu birey olabiliriz.

Eğitimle Kazanılan Roller

Bazı roller, bireyin aldığı eğitimle doğrudan ilişkilidir. Eğitim sayesinde bilgi ve beceriler kazanılır, meslek sahibi olunur.

Örnek:

Bir kişinin öğretmen, doktor, mühendis ya da avukat olabilmesi için belirli bir eğitim sürecinden geçmesi gerekir.

Yetenek ve İlgiyle Kazanılan Roller

Bireyler; bazı rolleri, doğuştan gelen yetenekleri ve kişisel ilgileri sayesinde kazanabilirler. Herkesin güçlü olduğu alanlar farklıdır.

Örnek:

Güzel resim yapan bir öğrencinin okulda resim kulübünde görev alması, müzik yeteneği olan birinin okul korosunda yer alması.

Yaş ve Fiziksel Özelliklere Göre Kazanılan Roller

Bazı roller, yaşa veya fiziksel gelişime bağlı olarak kazanılır. İnsan, yaş aldıkça yeni roller üstlenir.

Örnek:

Bir çocuk, evde “kardeş” rolünü üstlenirken büyüdüğünde “ağabey” veya “abla” rolünü üstlenebilir. Yetişkin bireyler ise “ebeveyn”, “çalışan” gibi roller kazanabilir.

Gönüllü Olarak Üstlenilen Roller

Birey, istediği ve kendini ait hissettiği alanlarda gönüllü olarak bazı roller üstlenebilir.

Örnek:

Bir öğrencinin okulda sosyal sorumluluk kulübüne katılarak çevre temizliği etkinliklerine destek vermesi.

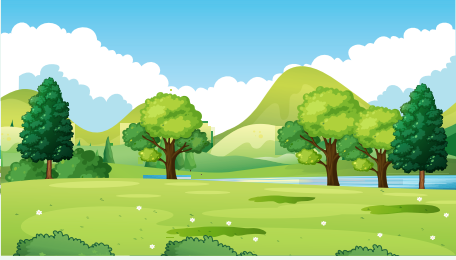
Sıra Sende 1

Bir öğrenci; okulda arkadaş, evde çocuk, parkta oyun arkadaşı, sınıfta başkan rolündedir.

Bu durum aşağıdakilerden hangisine örnek gösterilebilir?

- A) Toplumda bireyin tek görev üstlendiğine
- B) Roller arasında çatışma yaşandığına
- C) Tüm rollerin doğuştan kazanıldığına
- D) Bireyin, birden fazla rolü olduğuna

Hak: Hukukun ya da toplumun insanlara tanıdığı bir şeyi yapabilme yetkisi ve sahip olduğumuz kazanımlardır. (Teneffüse çıkmak, oyun oynamak, eğitim almak, sağlıklı bir çevrede yaşamak)

Temiz bir çevrede yaşamak

Eğitim almak

Oyun oynamak

Sorumluluk: Üstlendiğimiz rollerin gereklerini yerine getirmeye **sorumluluk** denir. Her rolün gerektirdiği sorumluluklar bulunmaktadır. (Derse zamanında gelmek, ödevleri yapmak, çevreyi temiz tutmak)

- ▶ Çocukluk, gençlik ve yetişkinlik dönemlerinde farklı gruplara dâhil oluruz.
- ▶ Çocuklukta aile bireyi, öğrenci ve oyun arkadaşı rollerini üstleniriz. Bu dönemde görevimiz, kurallara uymak ve paylaşmayı öğrenmektir.
- ▶ Gençlikte okul kulüpleri, spor takımları ve arkadaş gruplarında yer alırız. Bu gruplarda aktif katılım göstermek ve iş birliği yapmak, sorumluluğumuzdur.
- ▶ Yetişkinlikte iş hayatı, aile ve toplumsal gruplarda görev alırız. Bu süreçte düzenli, saygılı ve topluma katkı sağlayan bir birey olmamız beklenir.

Sıra Sende 2

Aşağıdaki tabloda bazı gruplar, bu gruplardaki rollerimiz ve bu rollerimize ait hak ve sorumluluklar verilmiştir.

	Gruplar	Roller	Hak	Sorumluluk
I.	Aile	Evlat	Sevgi ve ilgi görmek	Aile büyüklerine saygılı olmak
II.	Okul	Öğrenci	Eğitim almak	Okul kurallarına uymak
III.	Arkadaş	Arkadaş	Arkadaşlarıyla iyi geçinmek	Fikirlerini özgürce ifade etmek
IV.	Spor takımı	Takım oyuncusu	Maçlara katılmak	Antrenmanlara zamanında katılmak

Verilen tablonun hangi satırında hata yapılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV

Zaman İçinde Değişen Gruplar ve Roller

Etkinlik 1

a.

Merhaba. Ben Ayşe.
Anne ve babamın ilk çocuğu
olarak Konya'da dünyaya geldim.

Ortaokula geçtiğimde
hem derslerime çalışıyor hem de okulun
voleybol takımında oynuyordum.

Liseyi bitirdikten sonra Selçuk Üniversitesi
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bölümünü kazandım.
4 yıllık üniversite eğitiminin sonunda küçük bir kasa-
baya sosyal bilgiler öğretmeni olarak atandım.

7 yaşında mahallemizdeki
ilkokulda öğrenim görmeye başladım.
Ben ilkokulda iken kardeşim dünyaya geldi.

Liseye geçtiğimde ise müziğe
ilgi duymaya başladım. Okulun müzik
kulübüne katıldım.

Şu an evliyim ve iki çocuğum var.

Bu bilgilere göre Ayşe Hanım'ın yaşamı boyunca sırasıyla hangi rollere sahip olduğunu yazınız.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.

b. Aşağıdaki cümleleri “Doğru (D)-Yanlış (Y)” olarak değerlendiriniz.

Cümleler	D	Y
1. Bazı sosyal roller, ilgi ve yetenek ile elde edilir.	☐	☐
2. İnsanlar, hayatları boyunca farklı rollere sahip olmaktadır.	☐	☐
3. İnsanlar, aynı anda birden fazla rol üstlenemez.	☐	☐
4. Her rolün kendine ait sorumlulukları vardır.	☐	☐
5. Sosyal rollerin tamamı doğuştan kazanılır.	☐	☐
6. Sosyal roller değişmez ve sabit kalır.	☐	☐
7. Bireylerin, içinde bulundukları grup ya da kurumlara göre rolleri değişebilir.	☐	☐
8. Bir kişi, hem öğrenci hem de sporcu rolünü aynı anda üstlenemez.	☐	☐
9. Sosyal roller, toplum içindeki davranışlarımızı şekillendirir.	☐	☐
10. İlk sosyal roller, okulda kazanılır.	☐	☐

1. 6. sınıfta okuyan Elif, müzik kulübüne katılarak gitar çalmayı öğreniyor. Hafta sonları ise anne ve babasıyla pikniğe gidiyor ve akşamları komşu çocuklarıyla sokakta oyun oynuyor.

Bu metinde Elif'in yer aldığı aşağıdaki gruplardan hangisine ait bilgi verilmemiştir?

- A) Aile
B) Okul
C) Spor takımı
D) Mahalle arkadaşları

2. Aşağıdaki tabloda bazı roller ve bu rollere ait sorumluluklar verilmiştir.

	Rol	Sorumluluk
I.	Evlat	Evdeki kurallara uymak
II.	Torun	Büyüklerle saygılı olmak
III.	Öğrenci	Derslere katılmak
IV.	Yönetici	Çalışanların kişisel sorunlarıyla ilgilenmek

Buna göre hangi role ait sorumluluk yanlış verilmiştir?

- A) I B) II C) III D) IV

3. Ahmet, küçükken babasıyla birlikte pazara giderdi ve babasının aldığı sebze ve meyveleri taşırdı. Yıllar içinde büyüyerek yetişkin bir birey olduğunda artık alışveriş listesini kendisi hazırlıyor ve pazardan ihtiyaçlarını kendi başına alıyordu.

Bu durum aşağıdakilerden hangisini gösterir?

- A) Küçük çocuklar, hiçbir zaman alışveriş yapamaz.
B) Sorumluluklar ve roller, zamanla değişebilir.
C) İnsanlar, yaşlandıkça sorumlulukları azalır.
D) Ailede roller, herkes için aynı kalır.

4. Yetenekli bir futbolcu olan Ali, şu anda bir futbol takımının alt yapısında oynuyor. Gelecekte ünlü bir futbol takımında forma giymeyi, ardından bir antrenör olarak genç sporcuları yetiştirmeyi hedefliyor.

Bu metinden çıkarılabilecek en doğru sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Gelecekteki rollerimizi başkaları belirler.
B) Şu anki rollerimiz, geleceğimizi etkilemez.
C) İnsan, gelecekte yalnızca tek bir role sahip olabilir.
D) Gelecekteki rollerimiz, ilgi ve yeteneklerimize göre şekillenebilir.

5. Aşağıdaki görselde bir ailenin üyeleri hakkında bilgiler verilmiştir.

Bu bilgilere göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılabılır?

- A) Kişiler, yalnızca evde roller üstlenir.
B) Rollerimizin tamamı doğuştan kazanılır.
C) Rollerimiz, bulunduğumuz ortamlara göre değişebilir.
D) Bir insanın yaşamı boyunca yalnızca tek bir rolü vardır.

6. Emre Bey, bir şirkette muhasebeci olarak çalışıyor. Aynı zamanda özel bir üniversitede yüksek lisans yapıyor. Evde ise çocuklarıyla vakit geçirerek onlara hikâyeler anlatıyor.

Emre Bey'in sahip olduğu roller aşağıdakilerin hangisinde doğru verilmiştir?

- A) Çalışan - Öğrenci - Baba
B) Muhasebeci - Baba - Oyuncu
C) Oyuncu - Öğrenci - Yönetici
D) Çalışan - Patron - Baba

7. Rollerimizin bir kısmına doğuştan sahip olurken bir kısmına sonradan sahip olmaktadır.

Sonradan Kazanılan Roller

• ----
• ----
• ----

Aşağıdaki rollerden hangisi bu tabloda boş bırakılan yerlere yazılamaz?

- A) Evlat B) Yolcu
C) Öğrenci D) Müşteri

8. Aşağıda bulunan ortama göre bazı sorumluluklar verilmiştir.

- I. Ailede: Büyüklere saygı göstermek
II. Okulda: Derslere düzenli olarak katılmak
III. Toplumda: Kurallara uymak, insanlara karşı duyarlı ve yardımsever olmak

Buna göre bulunan ortamlara göre verilen sorumluluklardan hangileri doğrudur?

- A) I ve II B) I ve III
C) II ve III D) I, II ve III

9. Aşağıda renkli topların içerisinde günlük yaşama ait bazı roller yer almaktadır.

Evdeki rollere ait olan toplar seçilmek istendiğine göre hangi renkler seçilmelidir?

- A) Yeşil - Mavi B) Pembe - Sarı
C) Mavi - Sarı D) Yeşil - Pembe

10. Öğrenciler, yaşlarına ve bulundukları ortamlara göre farklı roller üstlenirler. Bu rollerin gereklerini yerine getirmeye "sorumluluk" denir. Sahip olunan roller, kendine özgü sorumlulukları da beraberinde getirir.

Buna göre aşağıdaki öğrencilerden hangisi rolüne uygun bir sorumluluk yerine getirmiştir?

- A) Elif, voleybol takımının kaptanı olduğu hâlde antrenmanlara katılmamaktadır.
B) Zeynep, odasının toplanmasında annesine yardımcı olmaktadır.
C) Ahmet, sınıf başkanı olduğu hâlde sınıf kurallarına uymamaktadır.
D) Can, öğrenci olduğu hâlde derslerine çalışmamaktadır.

- Toplumun ortak değerler etrafında birleşerek birlikte hareket etmesine **toplumsal birliktelik** denir. Toplumsal birliktelik kültür ile sağlanır.

Millî Kültür

Bir toplumun tarihsel süreç içinde ürettiği ve nesilden nesile aktardığı her türlü maddi ve manevi özelliklerin tümüne denir.

- Kültürümüzü oluşturan din, dil, tarih, gelenek ve görenekler, mimari vb. öğeler bizi birbirimize bağlar. Bu öğeler, toplum olarak daha güçlü olmamızı sağlar.
- **Millî değerler**; bir milleti bir arada tutan, kültürel ve toplumsal bağları güçlendiren ortak inanç ve davranışlardır.
- Türk milleti, en zor zamanlarda bile bu değerlere bağlı kalmış ve varlığını bu sayede sürdürebilmiştir.
- Aileye bağlılık, adalet, dürüstlük, hoşgörü, saygı, özgürlük, bağımsızlık ve vatan sevgisi gibi değerler toplumsal dayanışmayı artırır. Bu değerler; dil, din, tarih, sanat ve gelenek görenekler yoluyla kuşaktan kuşağa aktarılır. Böylece millî kimlik korunur ve toplumun birlik içinde yaşaması sağlanır.
- Toplumu oluşturan bireyler; dil, din, ırk, cinsiyet vb. özellikler bakımından birbirine benzeyebileceği gibi birbirinden farklı özellikler de gösterebilir.

Bizi Biz Yapan Değerlerimiz

Toplumda birlik ve beraberlik duyguları güçlenir.

İç ve dış tehlikelere karşı güçlü olunur.

Sosyal, kültürel ve tarihî bağlara sahip çıkılırsa

Toplumsal hoşgörü, anlayış ve dayanışma artar.

Millet olarak gelişen dünyada daha etkin bir rol üstlenilir.

Dil

- ▶ Toplumsal birlikteliğin sağlanmasında ve kültürün nesilden nesile aktarılmasında en önemli araç dildir.
- ▶ Aynı dili konuşan, aynı duygu, düşünce ve amaçlar içerisinde olan insanlar bir araya geldiklerinde dil sayesinde anlaşılabilir.
- ▶ Atasözleri, ninniler, türküler, tekerlemeler, fıkralar, destanlar vb. dil sayesinde kuşaktan kuşağa aktarılır. Bu yüzden millî kültürün sonraki kuşaklara sağlıklı bir şekilde aktarımı için dil korunmalıdır.
- ▶ Orhun Kitabeleri, Türk dilinin bilinen ilk yazılı örnekleri arasında yer alır ve milletimizin geçmişine ışık tutar.
- ▶ Mustafa Kemal Atatürk, Türk dilinin korunması ve geliştirilmesi için önemli çalışmalar yapmıştır. Türk Dil Kurumunu kurarak dilimizin sadeleşmesine ve zenginliğinin ortaya çıkarılmasına öncülük etmiştir.
- ▶ Günümüzde ise “Dilimizin Zenginlikleri” projesiyle öğrencilerin Türkçeye olan ilgisi artırılmakta dilimizin derinliği ve güzelliği tanıtılmaktadır.
- ▶ Türk millî değerleri, birçok yazılı eserde de yer almaktadır. *Kutadgu Bilig*, *Divanü Lûgati't-Türk*, *Divan-ı Hikmet*, *Atebetü'l Hakayık*, *Dede Korkut Hikâyeleri* ve *Köroğlu Destanı* bu eserlere örnek gösterilebilir.
- ▶ Bu eserler incelendiğinde Türk kültüründe; özgürlük, bağımsızlık, adalet, sorumluluk, hoşgörü, azim, sabır, aile birliği, vatan ve bayrak sevgisi gibi millî değerlerin önemli yer tuttuğu görülmektedir.

Din

- ▶ Kültürümüzün oluşmasında en önemli unsurlardan bir tanesi dindir. Dinimize göre yaşam tarzımızı belirleriz ve buna göre yaşamaya çalışırız.
- ▶ Dinî bayramlarımız, dinî günlerimiz ve ibadet yerlerimiz toplumsal birlikteliğin sağlanmasında ve insanların bir araya gelmesinde önemli bir yere sahiptir.
- ▶ Dinimiz bize sevgi, saygı, doğruluk, merhamet, cesaret, yardımseverlik, sorumluluk, adaletli olmak, vatan ve millet sevgisi gibi toplumsal birlikteliğe yardımcı unsurları da kazandırır.
- ▶ İslam dinine ait ramazan ayı, bayramlar ve kandil geceleri insanları bir araya getirir ve manevi duyguları güçlendirir. Bu özel zamanlarda yardımlaşma, dayanışma ve birlik duygusu öne çıkar.
- ▶ Tarih boyunca Yunus Emre, Mevlana, Hacı Bektaş Veli gibi isimler; sevgi, hoşgörü ve insanlık değerlerini yaymıştır. Bu değerler, dinin kültürel yaşamdaki etkisini ve toplumdaki yerini göstermektedir.
- ▶ Din, kültürel kimliğimizin temel yapı taşlarından biridir.

Tarih

- ▶ Toplumsal birlikteliği oluşturan önemli unsurlardan biri de tarihtir. Milletlerin ortak hafızası olan tarih, toplumsal kimliğimizin oluşmasında önemlidir.
- ▶ Bireylerin bir araya gelmesini sağlayan millî kültür ve millî kimlik, tarihsel bir süreç içerisinde meydana gelir.
- ▶ Tarih, bireylere yaşadığı toplumun geçmişini öğretip kendi milletini tanımlarını böylece millî tarih ve millî kimlik bilinci kazanmalarını sağlar.
- ▶ Toplumumuz, tarih boyunca millî birlik ve beraberlik duygusu içerisinde hareket etmiş, zorlukların üstesinden birlikte gelmiştir. Çanakkale Savaşı ve Millî Mücadele Dönemi, toplumsal birlikteliğe verilebilecek en güzel örneklerdendir.
- ▶ Mustafa Kemal Atatürk; tarih çalışmalarına büyük önem vermiş, Türk milletinin köklü geçmişini ortaya koymak istemiştir. Bu amaca ulaşmak için Türk Tarih Kurumunun açılışına öncülük etmiştir.
- ▶ Kurtuluş Savaşı yıllarında Kastamonu halkı, cepheye silah ve erzak taşıyarak büyük fedakârlıklar göstermiştir.
- ▶ İnebolu'dan cepheye uzanan İstiklal Yolu, Türk kadınının ve halkının vatan sevgisini simgeleyen bir kahramanlık yoludur. Bu mücadele, tarihimizin bir parçası olarak kültürümüzde derin izler bırakmıştır.
- ▶ Tarihi olaylar, milletimizin ortak hafızasını ve millî kimliğini oluşturur.

Sıra Sende 3

- Ortak tarih, toplumu bir araya getirerek millet olma bilinci kazandırır.
- Geçmişte yaşanan zorluklardan ders alarak geleceğe yön vermeyi sağlar.
- Bireylerin farklı kültürlere ilgi duyması, millet olmayı kolaylaştırır.

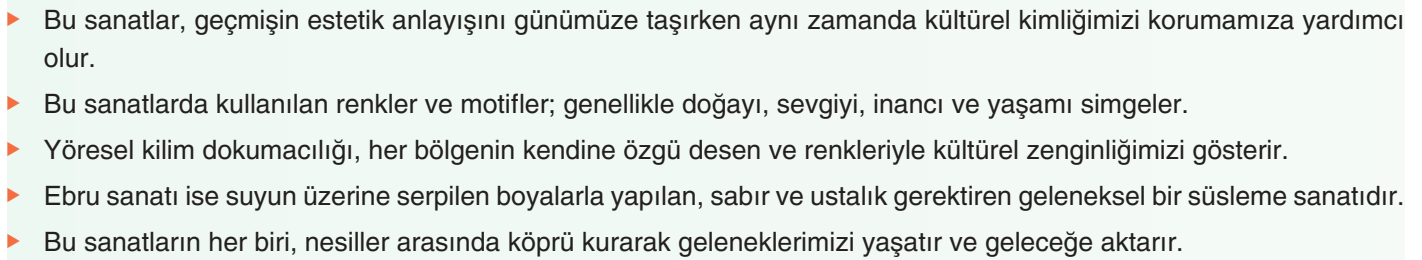
Numaralanmış ifadelerden hangileri tarih bilincinin önemini açıklar?

- A) Yalnız I B) I ve II C) II ve III D) I, II ve III

Sanat

- ▶ **Sanat**, duygu ve düşüncelerin göze ve gönle hitap edecek şekilde söz, yazı, resim, heykel vb. ile ifade edilmesidir. Toplamların duygu ve düşüncelerini yansıttığı önemli bir kültürel ögedir.
- ▶ Geleneksel Türk sanatları, geçmişten günümüze taşınan estetik ve kültürel değerlerimizi yansıtır. Bu sanat dalları, kültürümüzü yaşatır ve geçmiş ile gelecek arasında köprü kurar.
- ▶ Geleneksel Türk sanatları, Türk milletinin kültürel birikimini yansıtan en değerli örneklerdendir.
- ▶ Hat, tezhip, minyatür, çini, ebru, kalem işi gibi süsleme sanatları; halı, kilim, kumaş dokumacılığı, işleme, keçe ve deri çalışmaları kültürümüzün izlerini taşır. Ayrıca taş ve maden işlemeciliği, ahşap oyma, yazmacılık, bakırcılık ve örmecilik gibi el sanatları da bu zenginliğin bir parçasıdır.

Sıra Sende 4

Osmanlı Devleti'nde zimem defterleri; bakkal, manav gibi esnafların müşterilerinin borçlarını kaydettikleri defterlerdi. Ramazan ayında durumu iyi olan kişiler, genellikle tanımadıkları mahallelerdeki esnaflara giderek bu defterleri satın alır, kimin borcu olduğunu bilmeden tüm borçları öderdi. Günümüzde zimem defteri, veresiye defteri olarak bilinmektedir. Hâlâ bazı hayırsever kişiler; bu geleneği yaşatmakta, zaman zaman veresiye defterlerini satın alarak borçları kapatmaktadır.

Bu metne göre aşağıdaki çıkarımlardan hangisine ulaşamaz?

- A) Bazı geleneklerin zamanla yok olduğuna
- B) Dinî bayramlarda hayır yapmanın önemsendiğine
- C) Toplumsal yardımlaşmanın bir gelenek hâline geldiğine
- D) Osmanlı Devleti'nde yardımın karşılık beklemeden yapıldığına

Etkinlik 2

Aşağıdaki ifadelerin yanındaki kutucuğa ilgili oldukları kültürel ögeyi yazınız.

a. Türkü, mâni, atasözü, şiir gibi kültürel değerlerin sonraki nesillere aktarılmasını sağlar.

b. Zekât ibadeti, zengin ile fakir arasındaki bağı güçlendiren önemli bir uygulamadır.

c. Mimari yapılar, halılar, kilimler, süslemeler, minyatürler ve seramikler ortak değerlerin somut yansımalarıdır.

ç. Geçmişte yaşanan kahramanlık hikâyeleri, zaferler ve acılar; toplumun birlik ve beraberlik duygusunu güçlendirir.

d. Toplumda kuşaktan kuşağa aktarılan bu değerler, insanların ortak duygularda buluşmasını ve toplumsal dayanışmanın güçlenmesini sağlar.

e. Türk millî değerleri birçok yazılı eserde de yer almaktadır. Bunlara *Kutadgu Bilig*, *Divanü Lûgatî't-Türk*, *Divan-ı Hikmet*, *Atabetü'l Hakayık*, *Dede Korkut Hikâyeleri* ve *Köroğlu Destanı* örnek gösterilebilir.

f. Hat, tezhip, minyatür, çini, ebru, halı, kilim, kumaş dokumacılığı, işleme, keçe ve deri çalışmaları kültürümüzün izlerini taşır.

1. Sosyal bilgiler öğretmeni, sınıfta ortak değerler hakkında bir etkinlik çalışması yaptırmaktadır. Öğrencilerinden, toplumun birlik ve beraberliğini sağlayan ortak değerlerden örnekler vermelerini istemektedir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi öğrencilerin vereceği cevaplar arasında yer almaz?

- A) Dil
- B) Kişisel çıkarlar
- C) Millî bayramlar
- D) Gelenek ve görenekler

2. Millî Mücadele Dönemi'nde halk, vatanın bağımsızlığı için büyük bir dayanışma göstermiştir. Kadın, erkek, yaşlı, genç herkes elinden geldiğince bu sürece destek olmuştur. Cephe gerisinde halk, askerler için erzak ve elbise hazırlamış, bazı kadınlar cepheye mermi taşımıştır.

Buna göre;

- I. toplanan yardımların cepheye ulaştırılması,
- II. cephedeki askerler için evlerde elbise dikilmesi,
- III. işgalcilerle iş birliği yapılarak onların yönetiminin kabul edilmesi

davranışlarından hangileri dayanışma ruhuna uygundur?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) I, II ve III

3. Bir toplumun dili, inançları, günlük yaşamı ve ortak geçmişi zaman içinde şekillenerek millî kültür oluşturur.

Buna göre millî kültür ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Kuşaktan kuşağa aktarıldığına
- B) Ekonomik faaliyetleri şekillendirdiğine
- C) Zaman içerisinde ortaya çıktığına
- D) Toplumun ortak değerlerinden oluştuğuna

4. Gelenek ve görenekler, bir toplumun geçmişten günümüze aktardığı değerler arasında yer alır. Düğünler, bayram ziyaretleri, konuk ağırlama, büyükleri ziyaret etme gibi birçok gelenek toplumumuzda önemli yer tutar. Bu değerler sayesinde toplumsal birlik ve beraberlik güçlenir.

Bu metne göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Toplumdaki gelenekler, sosyal ilişkilerin gelişmesini sağlar.
- B) Geçmişten gelen değerler, bugünkü toplumsal yapıyı etkiler.
- C) Toplumsal dayanışma, bazı geleneklerin etkisiyle artar.
- D) Gelenek ve görenekler, yalnızca kırsal bölgelerde görülür.

5. Her yıl düzenlenen Hıdırellez şenlikleri için kasaba ve köylerde önceden hazırlıklar yapılır. Evler baştan sona temizlenir, Hıdırellez günü giyilmek üzere yeni elbiseler, ayakkabılar alınır. Şenlik günü, kurbanlar kesilir ve baharın taze bitkileri ile hazırlanan yemekler topluca pişirilir. Bu etkinlik, toplumun geçmişten gelen değerlerini yaşatmasına katkı sağlar.

Bu etkinlik, kültürü oluşturan öğelerden hangisiyle ilgilidir?

- A) Din
- B) Dil
- C) Sanat
- D) Gelenek ve görenekler

6. Bir milletin tarihi ve kültürü; geçmişte yaşadığı olaylar, kurduğu medeniyetler ve sahip olduğu maddi ve manevi değerler doğrultusunda şekillenir.

Bu göre aşağıdakilerden hangisi tarihî ve kültürel mirasa örnek gösterilemez?

- A) Ülkenin tarımsal üretimi
- B) Geleneksel düğün törenleri
- C) Günlük kullanılan deyim ve atasözleri
- D) Farklı alanlarda yapılan mimari eserler

1129391

7. Bir toplumun inançları, ibadetleri ve dinî bayramları kültürel kimliğini oluşturan önemli unsurlar arasında yer alır.

Buna göre;

- I. Ramazan ve Kurban bayramlarının kutlanması,
- II. kandil gecelerinin özel ibadetlerle kutlanması,
- III. camiler, türbeler gibi dinî mimari yapıların inşa edilmesi

uygulamalarından hangileri dinin kültüre etkisine örnek gösterilebilir?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) I, II ve III

8. Tarih; milletlerin yaşadığı olayların, kültürel miraslarının ve kahramanlıklarının gelecek nesillere aktarılmasını sağlar. Ortak tarih bilinci, toplumsal birlik ve beraberliği güçlendirerek millet olma bilincine destek verir.

Buna göre;

- I. millî bayramların coşkuyla kutlanması,
- II. geçmişte yaşanan olaylardan ders çıkarılması,
- III. tarihî olayların genç kuşaklara aktarılması

gelişmelerinden hangileri ortak tarih bilincine katkı sağlar?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) I, II ve III

9. Dil, bir milletin en önemli unsurlarından biridir. Aynı dili konuşan insanlar, duygu ve düşüncelerini kolayca ifade eder ve ortak bir kültür etrafında birleşir. Ayrıca dil; milletin tarihini, edebiyatını ve sanatını gelecek nesillere aktarmada önemli bir rol oynar.

Bu metinden hareketle dilin işleviyle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Toplumun ortak değerlerini taşır.
- B) İnsanlar arasında iletişimi sağlar.
- C) Zaman içinde hiç değişmeden kalır.
- D) Kültürel mirasın gelecek nesillere aktarılmasını sağlar.

10. Asker uğurlama, Türk toplumunda önemli bir gelenektir. Askere gidecekler için düzenlenen törenlerde dualar edilir, bu kişilerin askerliğini hayırlı ve sağlıklı bir şekilde tamamlaması temenni edilir. Bu gelenek, milletimizin vatan sevgisini ve dayanışmasını gösteren önemli değerlerden biridir.

Buna göre asker uğurlama geleneğinin ortak değerlerimizdeki yeri aşağıdakilerden hangisi ile ifade edilir?

- A) Geçmişten günümüze hiç değişmeden uygulanmıştır.
- B) Ekonomik kazanç elde etmek için yapılmaktadır.
- C) Başka milletlerden örnek alınarak hazırlanmaktadır.
- D) Askere gidecek kişiyi yalnız bırakmayarak dayanışma sağlamaktadır.

Toplumsal Sorunlar

- ▶ Toplumsal sorunlar, bir toplumun genelini veya belli bir kesimini olumsuz etkileyen ve çözülmesi gereken problemlerdir.
- ▶ Toplumda birçok farklı sorunla karşılaşılabilir. İşsizlik, yoksulluk, çevre kirliliği ve eğitim eşitsizliği bunlardan bazılarıdır.
- ▶ Toplumsal sorunların nedenleri farklı bakış açılarıyla değerlendirilebilir. Örneğin işsizlik, ekonomik koşullardan kaynaklanırken bazılarının göre eğitim eksikliğinden doğar. Çevre kirliliği, sanayileşmenin sonucu olarak görülse de çevre kirliliğinde bireylerin duyarlılığı da önemli bir etkidir.
- ▶ Bu sorunlar; bireyleri, aileleri ve toplumun tamamını etkileyebilir.
- ▶ Bu sorunlar, bireylerin ve toplumun yaşam kalitesini olumsuz etkiler.
- ▶ Sorunları fark etmek, çözüm üretmenin ilk adımıdır. Her birey duyarlı olursa toplumsal sorunlar azalabilir.
- ▶ Sorunlara farklı açılardan bakmak, daha etkili çözümler üretilmesini sağlar. Bu nedenle her görüşü anlamak ve değerlendirmek, toplumsal gelişim için önemlidir.

Başlıca Toplumsal Sorunlar

Eğitim Sorunları

- ▶ Okullaşma oranının düşük olması
- ▶ Eğitime erişimde fırsat eşitsizliği
- ▶ Kaliteli eğitim eksikliği
- ▶ Teknoloji ve genel ağ erişimine ulaşamama

Çevre Sorunları

- ▶ Hava, su ve toprak kirliliği
- ▶ Küresel ısınma ve iklim değişikliği
- ▶ Geri dönüşüm bilincinin yetersiz olması
- ▶ Orman yangınları ve doğal yaşamın zarar görmesi

Ekonomik Sorunlar

- ▶ İşsizlik
- ▶ Yoksulluk
- ▶ Enflasyon ve hayat pahalılığı
- ▶ Gelir dağılımındaki adaletsizlik

Sağlık Sorunları

- ▶ Sağlık hizmetlerine erişim zorlukları
- ▶ Bulaşıcı hastalıkların yayılması
- ▶ Obezite ve sağlıksız beslenme
- ▶ Madde bağımlılığı

Göç ve Mülteci Sorunları

- ▶ Zorunlu göç ve mültecilerin uyum sorunları
- ▶ Kentleşme ve plansız şehirleşme
- ▶ İş gücü ve istihdam sorunları
- ▶ Konut yetersizliği

Toplumsal Adalet ve İnsan Hakları ile İlgili Sorunlar

- ▶ Şiddet ve ayrımcılık
- ▶ Kadın ve erkek eşitsizliği
- ▶ Çocuk işçiliği ve çocuk hakları ihlalleri
- ▶ Özel gereksinimli bireylerin topluma kazandırılması

Osmanlı Devleti; toplumda karşılaşılan yoksulluk, eğitim, sağlık gibi sorunlara çözüm bulmak amacıyla vakıflar kurmuştur. Bu vakıflar; aşevi, hastane, medrese, kütüphane ve çeşme gibi hizmetler sunarak sosyal adaleti sağlamıştır. İhtiyacı olanlara yardım etmek, toplumsal dayanışmayı güçlendirmiştir. Bu anlayış, bugünkü sosyal devlet anlayışının da temelini oluşturur.

Sıra Sende 5

Vakfın Adı	Kuruluş Amacı
✓ Fatih Darüşşifası Vakfı	Yoksul insanların ücretsiz tedavi görmesi ✓
✓ Haseki Hürrem Sultan İmareti Vakfı	Yoksullara ve medrese öğrencilerine ücretsiz yemek verilmesi ✓
✓ Sultan I. Ahmet Han Vakfı	Sofralardan artan yemeklerin çöpe atılmadan toplanıp yabani hayvanlara verilmesi ✓

Bu vakıfların aşağıdaki toplumsal sorunlardan hangisini çözmek amacıyla kurulduğu söylenemez?

- A) Yoksulluğun etkilerini azaltmak
B) Kırsal bölgelerde okullar açmak
C) Hayvanlara ve doğaya karşı duyarlılığı artırmak
D) Sağlık hizmetlerine ulaşamayanlara yardım etmek

Küresel ısınma ve insan faaliyetleri, dünyada orman yangınlarının artmasına neden olmaktadır. Amazonlar, Avustralya ve Akdeniz bu yangınlardan ciddi şekilde etkilenmektedir. Yangınlar, doğal yaşamı yok ederken iklimi de olumsuz etkilemektedir. Ağaçlandırma ve bilinçli doğa kullanımı, bu sorunun çözümünde önemlidir.

Kahramanmaraş merkezli yaşanan büyük deprem, birçok ilimizi etkileyen yıkıcı bir afettir. Binlerce bina yıkılmış, çok sayıda can kaybı olmuş ve yaralanma yaşanmıştır. AFAD, gönüllüler, bakanlıklar ve sivil toplum kuruluşları hızla yardım çalışmalarına başlamıştır. Bu olay, afet bilincinin ve dayanışmanın ne kadar önemli olduğunu bir kez daha göstermiştir.

Dünyada ve ülkemizde su kaynakları hızla tükenmektedir. Tarımda aşırı su kullanımı, iklim değişikliği ve kirlilik su krizine neden olmaktadır. Su tasarrufu yapılarak ve temiz su kaynakları korunarak bu krizin önüne geçilebilir. Gelecek nesiller için suyun bilinçli kullanımı hayati önemdedir.

Plastik çöpler, denizleri ve karaları kirleterek canlılara zarar vermektedir. Doğada yüzyıllarca çözünmeden kalan plastikler, çevre için büyük tehlike oluşturur. Geri dönüşüm ve tek kullanımlık ürünlerden uzak durmak çözüm yollarındandır. Çevreyi korumak, hepimizin ortak sorumluluğudur.

